

ЗБІРНИК СТАТЕЙ
VIII Міжнародної науково-практичної
конференції
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВІСТИКИ,
ПРОФЕСІЙНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ,
ПСИХОЛОГІЇ І ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ»
м. Полтава, 22-24 листопада 2023 р.

PROCEEDINGS
of the 8th International Conference
“TOPICAL ISSUES OF LINGUISTICS,
PROFESSIONAL LINGUODIDACTICS,
PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY OF HIGHER
EDUCATION”
Poltava, 22-24 November 2023

ББК 74.58+81.2

УДК 378.6

ISBN 978-617-8231-43-9

Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: збірник статей VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 22-24 листопада 2023 р.). Полтава: Вид-во “Астроя”, 2024. 449 с.

У збірнику представлено статті вітчизняних та зарубіжних науковців, у яких висвітлюються різноманітні проблеми сучасної лінгвістики, психології, педагогіки та дидактики вищої школи. Збірник рекомендовано науково-педагогічним працівникам вищих навчальних закладів, магістрантам, аспірантам, а також усім, хто цікавиться психолого-педагогічними, лінгвістичними та дидактичними проблемами вищої школи.

Автори публікацій несуть відповідальність за дотримання авторського права, точність цитування, достовірність наведених фактологічних даних, граматичні та стилістичні помилки.

BBC 74.58+81.2

UDC 378.6

ISBN 978-617-8231-43-9

Topical Issues of Linguistics, Professional Linguodidactics, Psychology and Pedagogy of Higher Education: Proceedings of the 8th International Conference (Poltava, 22-24 November 2023). Poltava: “Astraya”, 2024. 449 p.

The proceedings present articles by the Ukrainian, Polish and Romanian scholars, covering the latest trends in modern linguistics, psychology, pedagogy and didactics in higher education. The collection is recommended for research and teaching staff of higher education institutions, undergraduates, graduate students, as well as anyone interested in the psychological, pedagogical, linguistic and didactic issues of higher education.

The authors of the publications are responsible for the copyright observance, accuracy of the given factual data, grammatical and stylistic errors.

5. Гуцало Є. Шкільний хліб: повість-диалогія, оповідання. Київ: Рад. письменник, 1981. 408 с.
6. Гуцало Є. Орлами орано: оповідання, повість. Харків: Радянський письменник, 1977. 374 с.
7. Звірик А. Біла жінка на чорному небі: повісті. Вінниця: ДП «ДКФ», 2011. 240 с.
8. Земляк В. Підполковник Шиманський: повісті. Київ: Веселка, 1986. 311 с.
9. Земляк В. Чарівний кінь: повість, кіноповісті, драма, оповідання, поезії. Київ: Радянський письменник, 1978. 343 с.
10. Кобець В. Дана, Василько і білий світ. «Житіє «індуса» ТІЯ». «Пригоди полярних робінзонів»: повісті. Вінниця: ТОВ «Консоль», 2010. 320 с.
11. Стельмах М. Велика рідня: роман у 2-х кн. Київ: Веселка, 1981. Кн. 1. 525 с.; Кн. 2. 413 с.
12. Стельмах М. Дума про тебе: роман. Київ: Дніпро, 1984. 390 с.
13. Стельмах М. Кров людська – не водиця: повість. Київ: Дніпро, 1986. 348 с.
14. Стельмах М. Правда і кривда (Марко Безсмертний): роман. Київ: Дніпро, 1990. 427 с.
15. Стельмах М. Чотири броди: роман Київ: Дніпро, 1979. 527 с.
16. Трублаїні М. Твори у 2-х томах. Т. 2. «Ляхтак»: повість, оповідання про далеку північ. Київ: Веселка, 1983. 506 с.

УДК 378.147

Гринь К.В., Гринь В.Г.

Полтавський державний медичний університет, м. Полтава, Україна

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ У ВИХОВНОМУ Й ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСАХ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Завданням виховного і освітнього процесів є розкриття потенціалу і можливостей самореалізації кожного здобувача освіти, як майбутнього фахівця в системі охорони здоров'я. Застосування сучасних методик викладання із застосуванням відеоматеріалів є невід'ємною частиною лекційних, семінарських та практичних занять. Якість медичної допомоги залежить від підготовки спеціалістів, яку можна забезпечити шляхом постійного виховного та освітнього процесу із застосуванням сучасних методик. Важливим кроком у підготовці кадрів на семінарських, практичних, виховних заняттях є застосування документальних фото- та відеоматеріалів, в яких демонструються не постановочні і симуляційні, а істинні елементи патологічних процесів. Впровадження в виховну, теоретичну та практичну діяльність вищої школи сучасних інформаційних технологій з застосуванням документальних фото- та відеоматеріалів є суттєвим прогресивним кроком для розвитку у майбутніх лікарів компетентності, високого рівня клінічного мислення, навчання спілкуванню.

Ключові слова: здобувачі вищої освіти, освітній процес, виховний процес, документальні фото- та відеоматеріали.

The task of the educational and training processes is to revealing the potential and opportunities for self-realization of each student as a future specialist in the healthcare system. The use of modern teaching methods with the use of video materials is an integral part of lectures, seminars and practical classes. The quality of medical care depends on the training of specialists, which can be ensured through an ongoing educational and training process using modern methods. An important step in training personnel in seminars, practical and educational classes is the use of documentary photographic and video materials that demonstrate not staged and simulated, but true elements of pathological processes. The introduction of modern

information technologies with the use of documentary photo and video materials in the educational, theoretical and practical activities of higher education is a significant progressive step towards the development of future doctors' competence, a high level of clinical thinking, and communication skills.

Key words: *higher education students, educational process, educational process, documentary photo and video materials.*

Вступ. В умовах стрімкого реформування системи охорони здоров'я, підвищення рівня і постійних змін у системі освіти, вкрай важливим є якісний і високий рівень підготовки здобувачів вищої медичної освіти, як майбутніх лікарів. Важливим питанням є не тільки розуміння майбутнім лікарем своїх професійних завдань, але і його орієнтування в проблемах громадського здоров'я відповідно до мультифакторності зовнішнього середовища, необхідності швидкої адаптації до сучасних вимог школи вищої освіти. Якість медичної допомоги залежить від підготовки спеціалістів, яку можна забезпечити шляхом постійного виховного та освітнього процесів із застосуванням сучасних методик [1, с. 103; 9, с. 257].

Завданням виховного і освітнього процесів є розкриття потенціалу і можливостей самореалізації кожного студента, як майбутнього фахівця в системі охорони здоров'я. Застосування сучасних методик викладання із застосуванням відеоматеріалів є невід'ємною частиною лекційних, семінарських та практичних занять. Важливим кроком у підготовці кадрів на семінарських та практичних заняттях є застосування документальних фото- та відеоматеріалів, в яких демонструються не постановочні і симуляційні, а істинні елементи патологічних процесів [3, с. 178].

Метою роботи було висвітлити досвід використання документальних фото- та відеоматеріалів при проведенні виховних, лекційних та семінарських занять зі здобувачами освіти Полтавського державного медичного університету.

Обговорення. Останнім часом швидкий розвиток інформаційних і телекомунікаційних технологій в освітній сфері дозволяє відкривати нові здібності й нові погляди на освітній процес. Інформаційні та телекомунікаційні технології набули масового поширення як серед навчальних закладів середньої освіти, так і в навчальних закладах вищої освіти. На сучасному етапі розвитку суспільства важко уявити людину, яка б жодного разу в своєму житті не використовувала інформаційні та телекомунікаційні технології, оскільки вони оточують нас всюди. Інформаційні технології стають невід'ємною частиною сучасного суспільства, особливо освіти. Без використання цих технологій неможливо підготувати висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців, затребуваних на ринку праці [5, с. 90].

Підготовка спеціалістів на високому рівні без сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій неможлива. Якість процесу навчання здобувачів освіти у вищій школі залежить від цілого комплексу складових частин, серед яких якісно та наочно підготовлений лекційний матеріал, інформація для семінарських занять з чітким обґрунтуванням теоретичних

питань та відпрацюванням практичних навичок [4, с. 77; 7, с. 75].

Мультимедійні, інтерактивні засоби навчання дозволяють використовувати в освітньому процесі сучасні комп'ютерні технології – електронні навчальні матеріали, книги, атласи, презентації, фільми, тести, що робить навчання більш цікавим, в результаті чого розширюється обсяг інформації, яку засвоюють здобувачі освіти [6, с. 80]. При підготовці до проведення занять з майбутніми лікарями науково-педагогічний працівник опрацьовує великий об'єм фундаментальних та сучасних літературних джерел, користується інформацією з мережі Internet, оскільки натепер велика кількість наукової інформації представлена в електронному вигляді.

Інформаційна культура науково-педагогічних працівників з кожним роком все більше і більше стає невід'ємною частиною загальної педагогічної культури. Професіоналізм науково-педагогічного працівника включає в себе різні компетентності, в тому числі і вміння користуватися інформаційними технологіями. З кожним роком зростає статус науково-педагогічних працівників, які здатні інтегрувати в освітній процес не тільки методики «класичного викладання», а й методики з використанням прогресивних засобів [8, с. 51].

Важливим елементом є проведення виховної роботи зі здобувачами освіти, об'єднання елементів психолого-педагогічного впливу для формування у них гуманності, тактовності, професійної свідомості. Прикладом є проведення тематичних виховних занять зі здобувачами освіти за різною тематикою, зокрема, яка стосується емоційних переживань під час військових дій та інших кризових ситуацій. Заняття проводяться згідно тематичного плану, відповідних нормативних документів та методичних рекомендацій. Оформлення теоретичного матеріалу виконується науково-педагогічним працівником самостійно [10, с. 33].

Невід'ємною частиною даного освітньо-виховного процесу є використання демонстраційних зображень для більш чіткого розуміння емоційних переживань постраждалих у кризових ситуаціях, попередження формування патологічних станів, таких як посттравматичний стресовий розлад. У процес виховної роботи зі здобувачами освіти (після отримання особистої інформованої згоди) залучаються особи, що є безпосередніми свідками військових дій, інших кризових ситуацій, зокрема учасники бойових дій (операції Об'єднаних сил). В ході виховних тематичних занять застосовуються різні психологічні методики та підходи, демонструються надані документальні фото- та відеоматеріали, дозволені для демонстрації на заняттях. Надані матеріали були виконані під час перебування в зоні військових дій, містили непідробні сцени побуту, емоційних переживань, опосередковано та безпосередньо демонстрували клінічні особливості емоційних розладів у даного контингенту осіб [3, с. 179; 11, с. 30].

Цікавим і більш наочним при проведенні тематичних занять є використання презентації.

Презентація – термін, який має два значення:

1) дія, акція (загальнонавчальне значення): показ нового товару,

пред'явлення широкому загалу нової інформації як рекламна акція, яка популяризує певний продукт або ідеї;

2) документ, створений за допомогою комп'ютерної програми, наприклад, Power Point.

Синонімами терміна «презентація» у цьому сенсі є поняття «комп'ютерна презентація» і «мультимедійна презентація».

Презентація, як комп'ютерний документ, є послідовністю слайдів і послідовністю електронних сторінок. Презентація (лат. *Praesentatio* – показувати, представляти) – демонстрація перед аудиторією чогось нового, раніше невідомого або маловідомого. Важливою характеристикою презентації є одночасне використання тексту і зображення. Навчальна презентація має на меті ознайомити здобувачів освіти, слухачів з необхідною інформацією, сформувати у них позитивну мотивацію, зацікавити, переконати у важливості навчальної програми для освоєння спеціальності, і для успішної практичної діяльності. Невід'ємною частиною презентації є використання поряд з текстом зображень, які можуть бути статистичними (графіки, таблиці, схеми, малюнки, фотографії) або динамічними (відеоматеріали). Логіка викладу змісту презентації може бути побудована за заступними типами: індуктивний (послідовний виклад матеріалу від конкретних фактів і прикладів до абстрагування і узагальнення); дедуктивний (кроковий, ступеневу рух думки від загального тези до виведення наслідків, конкретизації на прикладах); метод спірального викладу (увага зосереджується на одній центральній проблемі або ідеї, науково-педагогічний працівник постійно повертається до неї, але вже на більш високому рівні, щоб збагатити основну ідею новими фактами); метод контрасту (полягає в протиставленні різних підходів, позицій, концепцій щодо однієї і тієї ж проблеми); асоціативний (логічне викладення доповнюється розгортанням ідеї в формі уявного ланцюга об'єднаних образів); хронологічний (показ послідовності подій або процесів, їх розгортання в просторі і часі).

Презентації мають такі переваги:

- дають можливість науково-педагогічним працівникам зацікавити студентську аудиторію предметом – заняття стають більш емоційними;
- можуть створюватися не тільки для показу на великому екрані для групи здобувачів освіти в аудиторії, але й для індивідуального перегляду на комп'ютері;
- можуть використовуватися як для занять з безпосередньою участю науково-педагогічних працівників, так і без їх участі (під час виконання самостійної роботи, передбаченої навчальною програмою дисципліни);
- дають можливість маневрувати під час підбору потрібної послідовності відображення навчальної інформації;
- презентації легко тиражуються і поширюються.

Наочність інформації забезпечується за рахунок використання мультимедійних технологій. Мультимедіа є новою інформаційною

технологією, сукупністю прийомів, методів, способів продукування, обробки, зберігання, передачі аудіовізуальної інформації. Це дає можливість поєднати в одному програмному продукті текст, графіку, аудіо- та відеоінформацію, анімації. Мультимедійні засоби розкривають нові можливості навчального процесу, характеризуються інтерактивністю і новизною і є одним з перспективних напрямків інформатизації навчального процесу [2, с. 110].

Так, мультимедійна презентація є послідовною демонстрацією слайдів, об'єднаних однією тематикою, підготовленою за допомогою Microsoft Power Point та інших програм. Знання різних видів мультимедійних продуктів дозволяють педагогічно обґрунтовано використовувати можливості мультимедіа на заняттях.

Обов'язковою частиною проведення заняття є безпосереднє спілкування зі свідками кризових подій – учасниками ООС. Саме викладення скарг та опис стану на момент перебування в зоні військових дій справляє непідробне враження на майбутніх лікарів та сприяє ефективнішому формуванню клінічного мислення [8, с. 51].

Впровадження в освітній і виховний процес документальних інформаційних матеріалів сприяє постійному вдосконаленню освіти. Змінюються зміст і методи навчання, структура занять, науково-педагогічний працівник поступово перетворюється з простого звичайного лектора в організатора студентської діяльності з набуттям нових навичок, знань і умінь.

Результати та висновки. Педагогічна мета використання документальних фото-, відеоматеріалів за допомогою технології мультимедіа в освітньому процесі визначається можливістю реалізації інтенсивних форм і методів навчання, посилення мотиваційного компонента навчання через застосування сучасних засобів обробки аудіовізуальної інформації, підвищення рівня емоційності її сприйняття, формування умінь реалізовувати різноманітні форми самостійної діяльності по обробці інформації. Можна сказати, що документальні інформаційні матеріали, представлені у вигляді мультимедійних технологій сприяють формуванню інтересу до знань, що, в свою чергу, впливає на активізацію і зосередження уваги здобувачів освіти під час процесу навчання. Мультимедійність полегшує процес запам'ятовування, дозволяє зробити виклад матеріалу більш цікавим.

У результаті демонстрації саме документальних, а не симуляційних чи художніх матеріалів в ході виховної та психологічної роботи зі здобувачами освіти, зростає зацікавленість майбутніх лікарів в самостійному інтерв'юванні, пізнанні емоційних переживань, формуванні основ гуманності, співчуття. Здобувачі освіти вищої школи підтримують впровадження документальних фото- та відеоматеріалів для покращення сприйняття матеріалу.

Впровадження в виховну, теоретичну та практичну діяльність вищої школи сучасних інформаційних технологій з застосуванням документальних фото- та відеоматеріалів є суттєвим прогресивним кроком для розвитку у

майбутніх лікарів компетентності, високого рівня клінічного мислення, навчання спілкуванню.

Список використаних джерел

1. Гринь В.Г., Рябушко М.М., Гринь К.В., Рябушко Н.О. Дієвість системи адміністрування на факультеті у формуванні особистості майбутнього лікаря. *Український стоматологічний альманах*. 2021. № 1. С. 103–107. URI: <http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/15363>
2. Гринь В.Г., Федорченко І.Л., Литовка В.В. Принцип використання мобільного мультимедійного комплексу «Оніко» на кафедрі анатомії людини Полтавського державного медичного університету. *Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії*. 2023. № 23, (1(81)). С. 109–117. DOI: 0.31718/2077–1096.23.1.109
3. Гринь К.В. Інтеграція документальних фото- та відеоматеріалів у післядипломній освіті лікарів-інтернів за спеціальністю «Психіатрія». *Вісник проблем біології і медицини*. 2020. 3 (157). С. 178–180. DOI 10.29254/2077-4214-2020-3-157-178-180
4. Гринь К.В., Гринь В.Г., Герасименко Л.О., Ісаков Р.І. Ефективний процес навчання – запорука успішного становлення майбутнього лікаря. Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. Полтава, 24 березня 2022 р. Полтава. 2022. С. 76–78. URI: <http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/17996>
5. Кривенко О. Засоби телекомунікаційного зв'язку у вищій школі. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2023. № 1. С. 89–94.
6. Кучай О., Дем'янюк А. Сучасні технології дистанційного навчання. *Гуманітарні студії : історія та педагогіка*. 2021. № 2. С. 77–85.
7. Підвищення конкурентної здатності університетської науки у світовому академічному просторі / Шерстюк О.О. та ін.: матеріали II Міжнар. морфологічного симпозиуму «Новітні досягнення клінічної анатомії і оперативної хірургії в розвитку сучасної медицини і стоматології». Полтава, 22–23 червня 2023 р. *Вісник проблем біології і медицини*. 2023. № 2 (169). Дод. С. 75–76. URI: <http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/21260>
8. Роль критичного мислення у формуванні професійних компетенцій майбутнього лікаря / Дельва М.Ю. та ін.: Медична освіта за новими стандартами: виклики та інтеграція в міжнародний освітній простір : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. Полтава, 30 березня 2023 р. 2023. С. 50–52. URI: <http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/20504>
9. Формування основних компетенцій при реалізації ОПП «Медицина» на медичному факультеті №1 Полтавського державного медичного університету / Рябушко М.М. та ін. *Український журнал медицини, біології та спорту*. 2022. № 5 (39). С. 256–262. DOI: 10.26693/jmbs07.05.256
10. Формування толерантності майбутніх працівників галузі охорони здоров'я як складової професійної компетентності / Білаш В.П. та ін.: матеріали II Міжнар. морфологічного симпозиуму «Новітні досягнення клінічної анатомії і оперативної хірургії в розвитку сучасної медицини і стоматології». Полтава, 22–23 червня 2023 р. *Вісник проблем біології і медицини*. 2023. 2 (169). Дод. С. 33–34.
11. HrynK.V., HrynV.H., FedorchenkoI.L., YushchenkoYu.P. The dependence of the affective disorders manifestation on morphofunctional condition of the brain after traumatic brain injury. *Світ медицини та біології*. 2018. № 2 (64). С. 29–32. DOI 10.26724 / 2079-8334-2018-2-64-29-32.

ЗМІСТ

Ждан В.М., Дворник В.М., Аветіков Д.С., Беляєва О.М. Повертаючись до доповіді Абрахама Флекснера: «Уроки історії» для медичної освіти.....	3
Ayman Baidi, Inesa Rozhenko Women in Ukrainian and Arabic literature: a comparative study of their roles and portrayals.....	8
Безега М.І., Зачепило С.В., Гасюк Ю.А. Стимулювання мотивації навчальної діяльності у здобувачів вищої медичної освіти.....	11
Беляєва О.М., Синиця В.Г., Тейлор А. Лінгвокультурологічний аналіз латинськомовних паремій із компонентом-фітонімом.....	16
Біланов О.С., Дубініна В.О., Зінченко Н.О., Дергай А.С., Харченко Т.О. Інноваційні методи, методики і технології навчання при вивченні суспільних наук...	20
Богиня Л.В., Трусова Л. В. Чинники атрактивності у навчанні іноземних мов.....	25
Боднар Л.А., Скрипніков А.М., Животовська Л.В., Бойко Д.І., Вородюхіна А.К., Боднар В.А. Інтерактивні технології навчання при підготовці здобувачів вищої медичної освіти.....	29
Бондарчук Л.Й., Бондарчук В.В. Переклад іншомовної наукової праці як компонент комплексного підручника з економіки для українських здобувачів фахової освіти.....	33
Бойченко О.М., Мошель Т.М., Крутікова А.Д. Удосконалення рівня професійної компетентності викладача профільної кафедри медичного вишу шляхом самоосвітньої діяльності в сучасних умовах.....	36
Буря Л.В., Люлька О.М., Білоконь С.О., Макаренко О.В., Вахненко А.В. Принцип зворотного зв'язку при дистанційному навчанні іноземних здобувачів освіти.....	39
Важнича О.М., Власенко Н.О., Сидоренко А.Г., Чечотіна С.Ю. Номенклатурні синоніми в сучасній фармації та їх роль у підготовці майбутніх спеціалістів у галузі охорони здоров'я.....	42
Виклюк А.О. Колокація як складова сучасної англійської фахової мови медицини на прикладі англомовних тестів КРОК-1.....	46
Вородюхіна А.К., Животовська Л.В., Боднар Л.А. Використання інноваційних технологій науки під час навчання на клінічних кафедрах вищих медичних закладів освіти.....	50
Гайдасенко О.Ф., Горпинюк О.П. Когнітивний підхід у засвоєнні професійної медичної термінології.....	54
Гасюк Н.І., Фастовець М.М., Калюжка О.О. Формування комунікативних навичок «лікар-пацієнт» у здобувачів вищої медичної освіти.....	58
Герасименко Л.О., Ісаков Р.І. Застосування кейс-методу як інноваційної технології у підготовці здобувачів вищої освіти на кафедрі психіатрії, наркології та медичної психології.....	62
Герасименко Л.О., Іщейкіна Ю.О., Приліпка К.О. Соціально-психологічні аспекти формування професійної компетентності студента медичних закладів України.....	65
Гончарова Є. Є., Беляєва О. М., Ефендієва С. М., Грабовська А. С. Організація науково-дослідницької роботи здобувачів вищої освіти.....	69
Гончарова Є. Є., Сліпченко Л. Б., Костенко В. Г., Приходько Я. М. Тестування як дієвий метод контролю якості засвоєння знань здобувачами вищої освіти.....	72
Горобець А.В. Мікрополе «весна» як структурно-семантичний компонент лексико-семантичного поля «час» у мовотворчості письменників Вінниччини ХХ ст.....	74
Гринь К.В., Гринь В.Г. Інноваційні методики у виховному та освітньому процесах навчання у вищій школі.....	79
Гриценко Є.М., Пилипюк Є.В. Особливості епонімів в англомовній медичній	